

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 20/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle säätiölaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä lokakuuta 2014 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle säätiölaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 166/2014 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti talousvaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TaVL 42/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Ilkka Harju, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Immo Aakkula, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Lassi Kauttonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Marja Hanski, työ- ja elinkeinoministeriö
- valtiosyyttäjä Jarmo Hirvonen, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- apulaisjohtaja Marko Niemelä, Harmaan talouden selvittämisyksikkö
- yhdistys- ja säätiörekisteripäällikkö Juha Viertola, Patentti- ja rekisterihallitus
- johtava asiantuntija Kari Aaltonen, Verohallinto

- johtava tuloksellisuustarkastaja Vesa Koivunen, Valtiontalouden tarkastusvirasto
- johtava lakimies Pirkka-Petri Lebedeff, Suomen Kuntaliitto
- päälakimies Marja Hohti, Aalto-korkeakoulusäätiö
- toimitusjohtaja Olavi Kaukonen, A-klinikkasäätiö
- hallituksen jäsen Marketta Kokkonen ja Policy-valiokunnan puheenjohtaja Juha Salonen, Hallitusammattilaiset ry
- säätiön johtaja Olli Holmström ja lakimies Sari Elomaa-Siren, Helsingin Diakonissalaitos
- toimitusjohtaja Matti Tarhio, Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö (HOAS)
- Partner, Legal Services Mikko Reinikainen, KHT-yhdistys ry
- säätiönjohtaja Eija Sorvari, Miina Sillanpään Säätiö
- toimitusjohtaja Sari Lounasmeri, Pörssisäätiö
- valvontapäällikkö Kristian Seemer, Raha-automaattiyhdistys
- hallituksen puheenjohtaja Leif Sevón, Sigrid Juséliuksen Säätiö
- asianajaja Manne Airaksinen, Suomen Asianajajaliitto
- asiamies Kristiina Rintala, Suomen Kulttuuri-rahasto
- lakimies Anneli Pahta, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- toimitusjohtaja Liisa Suvikumpu, Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunta ry
- työryhmän puheenjohtaja Timo Kisanlahti
- professori Heikki Halila

- professori Jukka Mähönen
- professori Matti Virén
- tutkija Eeva Ahdekivi
- asianajaja Oili Kela.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- keskusrikospoliisi
- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

- Takuu-Säätiö
- Koneen säätiö
- Paulon säätiö
- Svenska litteratursällskapet i Finland rf

Lisäksi Helsingin Yliopisto, Aalto-yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto ovat toimittaneet valiokunnalle yhteisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi säätiölaki, jolla kumotaan vuodelta 1930 oleva säätiölaki.

Säätiöt ovat kansalaisten hyvinvoinnin ja yhteiskunnan kehityksen kannalta merkittäviä koulutuksen, tutkimuksen, sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä taiteen ja kulttuurin tuottajia ja tukijoita. Säätiöiden toiminnan merkitys näillä aloilla on kasvanut olennaisesti viimeisten 20 vuoden aikana. Yhteiskunta ja säätiöiden toimintaympäristö ovat säätiölain voimassaolon aikana muuttuneet merkittävästi.

Kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi uudella säätiölailalla selvennetään jatkuvarahoitteisten ja toiminnallisten säätiöiden asemaa, korostetaan säätiöiden yleisesti hyödyllistä tarkoitusta, lisätään avoimuutta ja tehostetaan perusteetomien lähipiirietujen estämistä. Esityksen valmistelussa on erityisesti kiinnitetty huomiota säätiölaista säätiöille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan sekä säätiövalvonnan tehokkuuteen ja kuluihin.

Uudella lailla lisätään säätiötoiminnan läpinäkyvyyttä, mikä parantaa säätiölaitoksen tunnettuisuutta ja edistää pelinsääntöjen noudattamista. Säätiöiden hallinnon helpottamiseksi ja säätiöiden käyttämien hallintopalveluiden saatavuuden parantamiseksi lain sisältöä ja kirjoitusasua yhtenäistetään mahdollisuuksien mukaan yhteisöainsäädännön viimeaikaisen kehityksen kanssa.

Muutokset helpottavat säätiömuodon käyttöä heikentämättä säätiön sidosryhmien asemaa. Lisäksi laissa ehdotetaan säänneltäväksi menettelyjä, joita ei nykyisin ole lainkaan säännelty ja

joihin siksi liittyy epävarmuutta. Muutenkin ehdotetaan sellaisia sisällöllisiä muutoksia, joilla voidaan vähentää toimintaan liittyvää epävarmuutta ja näin lisätä tosiasiallisia toimintamahdollisuuksia. Lisäksi sääntelyn tahdonvaltaisuutta ehdotetaan jonkin verran laajennettavaksi siten, että säätiön perustaja voi säätiön säännöissä määritellä yhtäältä säätiölakia täydentävistä valvonta- ja oikeussuojakeinoista ja toisaalta joiltakin osin poiketa laissa säädetyistä rajoituksista, jotka koskevat esimerkiksi säätiön tarkoituksen muuttamisen, sulautumisen ja säätiön purkamisen edellytyksiä.

Toisaalta erityistä huomiota on kiinnitetty säätiön sidosryhmien asemaan. Säätiöiden toimintamahdollisuuksia lisäävät keinot on valittu siten, että niillä ei olisi olennaisia vaikutuksia säätiön sidosryhmien, kuten velkojien ja edunsaajien asemaan. Lisäksi ehdotetaan erinäisiä säännöksiä, joilla näiden ryhmien asemaa voidaan turvata. Säätiön toiminnan avoimuutta ehdotetaan lisättäväksi siten, että toimintakertomuksessa ja tilinpäätöksessä on oltava säätiön tarkoituksen toteutumisen ja lähipiiritoimien osalta riittävät tiedot. Avoimuuden lisääminen helpottaa säätiön valvontaa niin viranomaisten kuin säätiön sidosryhmien toimesta.

Säätiövalvonta säilyy Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä. Valvontaa tehostetaan ensi sijassa siten, että poistetaan lainsäädännöstä aiheutuvia viranomaisten välisen tiedonvaihdon sekä säätiörekisterin pidon ja säätiövalvonnan tehokkaamman järjestämisen esteitä. Viranomaisvalvontaa tehostaa myös säätiön toiminnan ja talouden avoimuuden lisääminen sekä

säätiön hallinnon ja toiminnan pelinsääntöjen selventäminen.

Ehdotuksen tavoitteena on, että lailla annetaisiin mahdollisimman hyvät puitteet rehelliselle säätiötoiminnalle. Ehdotuksessa on kuitenkin väärinkäytöksiä silmällä pitäen kiinnitetty huomiota oikeussuojajärjestelmän tosiasialliseen tehostamiseen.

Esitykseen sisältyvät lisäksi ehdotukset laeiksi perintökaaren, yrityssaneerauksesta annetun lain, tilintarkastuslain, yrityskiinnityslain, sääs-

töpankkilain, säätiön valvontamaksusta annetun lain, asumisoikeusasunnoista annetun lain, ja Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain, ammattikorkeakoululain, yliopistolain, julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain ja harmaan talouden selvityksyksiköstä annetun lain muuttamisesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Hallituksen esityksessä on kyse uudesta säätiölaista, jolla nykyinen, vuonna 1931 voimaan tullut säätiölaki (109/1930) kumotaan. Lakivaliokunta pitää lainsäädännön ajantasaistamista tarpeellisenä ottaen huomioon säätiökentässä ja säätiöiden toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Säätiöiden merkitys esimerkiksi koulutuksen, tutkimuksen, kulttuurin ja sosiaali- ja terveystalouden rahoittajina on lisääntynyt merkittävästi. Hallituksen esityksessä otetaan muun muassa paremmin huomioon jatkuva-rahoitteisten toiminnallisten säätiöiden ominaispiirteet sekä pyritään poistamaan säätiömuodon käyttämisen tarpeettomia rajoitteita samoin kuin toimintaan liittyvää hallinnollista taakkaa. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Säätiön tarkoitus ja sen muuttaminen

Lakivaliokunta pitää tarpeellisenä, että uuteen säätiölakiin kirjataan voimassa olevaa lakia vastaavasti, että säätiöllä tulee olla hyödyllinen tarkoitus ja että tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen (1. lakiehdotuksen 1 luvun 2 §:n 1 mom.). On tärkeää, ettei uudella säätiölailla aiheuteta epävarmuutta säätiöiden verotukseen, varainhankintaan tai julkisuuskuvaan.

Esityksessä ehdotetaan säätiön tarkoituksen muuttamismahdollisuuksia väljennettäväksi muun muassa siten, että säätiön perustaja voi muuttaa säätiön tarkoitusta säätiön perustamisen jälkeen (1. lakiehdotuksen 6 luvun 2 §:n 4 mom.). Valiokunta toteaa, että säätiön tarkoituksen muuttamiseen säätiön perustamisen jälkeen on perinteisesti suhtauduttu varovaisesti. Ehdotus onkin periaatteellisesti merkittävä, koska se muuttaa lähtökohtaa säätiön tarkoituksen pysyvyydestä. Ehdotus on myös verraten väljä, koska se mahdollistaa säätiön tarkoituksen muuttamisen ilman edellytystä olojen muuttumisesta. Toisaalta valiokunta pitää kannatettavana hallituksen tavoitetta lisätä säätiön perustajan vaikutusmahdollisuuksia. Saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan lakivaliokunta on päättänyt puoltamaan hallituksen esittämää ratkaisua. Tässä arvioinnissa valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että säätiön sidosryhmien ja sivullisten asema on otettu asianmukaisesti huomioon edellyttämällä, että säätiön tarkoituksen muuttamisen edellytyksistä on määrättävä säätiön säännöissä jo säätiötä perustettaessa. Lisäksi valiokunta on antanut painoarvoa sille, että hallituksen esitystä on valtioneuvostokäsittelyn aikana tiukennettu siten, että säätiö voi sulautua vain tarkoitukseltaan ja tarkoituksen muuttamisen edellytyksiltään olennaisesti samankaltaiseen säätiöön (1. lakiehdotuksen 11 luvun 1 §:n 1 mom.). Tämä estää esimerkiksi sen, että vanha säätiö sulautetaan sellaiseen uuteen säätiöön,

jonka säännöissä on esityksen mukaisesti perustajan määräys tarkoituksen muuttamisesta, ja sulautumisen jälkeen vastaanottaneen säätiön tarkoitusta muutetaan sääntömääräyksen perusteella. Tiukennus on välttämätön, jotta säätiölain hyödyntäminen arveluttaviin tarkoituksiin voidaan estää.

Taloudellisen edun jakamisen kiello ja lähipiirimäärittelmä

Nykytilan selventämiseksi ehdotetaan, että säätiön tarkoituksena ei enää miltään osin voi olla taloudellisen edun tuottaminen lähipiirille (1. lakiehdotuksen 1 luvun 2 §:n 1 mom.). Lisäksi lähipiirin määrittelmää ja lähipiirisääntelyn soveltamisalaa laajennetaan siten, että sääntely kattaa voimassa olevaa lakia paremmin sellaiset säätiön piirissä toimivat tai säätiössä määräysvaltaa käyttävät henkilöt, yhteisöt, säätiöt ja näiden lähipiirit, jotka voivat vaikuttaa lähipiiritoimien tekemiseen (1. lakiehdotuksen 1 luvun 8 §). Lähipiiriä koskeva taloudellisen edun tuottamisen kiello on otettu huomioon myös esteellisyys-säännöksessä (1. lakiehdotuksen 3 luvun 4 §). Toisaalta esityksessä on nimenomaisin erityissäännöksin otettu huomioon suku- ja tukisäätiöiden erityistarpeet (1. lakiehdotuksen 1 luvun 9 §).

Esityksen valiokuntakäsittelyssä on kiinnitetty huomiota hallituksen esittämän lähipiirimäärittelmän laajuuteen ja siihen, että se poikkeaa muusta yhteisösääntelystä. Liian laajan lähipiirin määrittelmän arvioidaan vaikeuttavan säätiön johdon mahdollisuuksia huolehtia ja valvoa taloudellisen edun jakamista koskevan kiellon noudattamista.

Lakivaliokunta pitää taloudellisen edun jakamista koskevan nimenomaisen kiellon sisällyttämistä uuteen säätiölakiin erittäin tärkeänä sen korostamiseksi, että säätiö ei ole väline edistää lähipiiriläisten taloudellisia etuja. On myös otettava huomioon, että osakeyhtiöistä ja osuuskunnasta poiketen säätiöllä ei ole osakkaita ja jäseniä vastaavia omistajia. Se, että taloudellisen edun jakamiskielto kirjataan lakiin ehdottomana, edellyttää vuorostaan riittävän laajaa ja yksityiskohtaista lähipiirin määrittelmää. Mallia ei

ole perusteltua hakea osakeyhtiö- ja osuuskuntalainsäädännöstä, jossa lähipiiri on määritelty yleisemmin kirjanpitolainsäädännön ja kansainvälisten tilinpäätösvaatimusten mukaisesti, koska kyseisten yhteisöjen osalta nimenomainen lähipiirisääntely koskee jatkuvasti vain tilinpäätös- ja toimintakertomusvaatimuksia. Lähipiirietujen antamiskieltoa ja lähipiirin tarkkaa määrittelyä puoltaa myös se, että tarkoituksensa mukaisesti säätiöt käyttävät varoja tai luovuttavat niitä vastikkeetta ennalta määräämättömälle edunsaajien piirille. Tässäkin suhteessa säätiö poikkeaa osakeyhtiöstä ja osuuskunnista, jotka saavat yleensä jakaa varoja vastikkeetta vain osakkailleen ja jäsenilleen näiden päätöksellä sekä laista ja yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä tarkasti ilmenevässä suhteessa. Myös oikeusturvasyistä on tärkeää, että lähipiiri on selkeästi määritelty. Myös talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä kannatettavana.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 1 luvun 2, 4 ja 8 §:n sekä 3 luvun 4 §:n perusteluissa on yksityiskohtaisesti selvitetty, milloin ja miten hallituksen jäsenten on selvitettävä lähipiirisuhteen mahdollisuutta. Perusteluista ilmenee, että taloudellisen edun antamiskielto koskee vain sellaisia kokonaan tai osittain vastikkeettomia etuja, jotka eivät ole muiden säätiön toimintamuotojen kohteena olevien saatavana samoilla ehdoilla. Säätiön ei oleteta olevan tietoinen esimerkiksi säätiön johtoon kuuluvien sukulaisuus- ja omistussuhteista. Säätiön kannalta epätavallisen tukitoimenpiteen kohdalla säätiön johdolla voi olla yleisen lojaliteetti- ja huolellisuusvelvollisuuden (1 luvun 4 §) perusteella velvollisuus erikseen selvittää, kuuluuko tuen saaja säätiön lähipiiriin esimerkiksi sukulaisuus- tai omistussuhteiden kautta. Lisäksi lähtökohta on, että vastikkeettoman edun saajan on itse otettava huomioon lähipiirisuhde sillä uhalla, että tukea voidaan myöhemmin vaatia takaisin sillä perusteella, että säätiön edustajat ovat ylittäneet kelpoisuutensa. Valiokunta korostaakin, että tarkoitus ei ole, että säätiön johdon olisi oma-aloitteisesti, yksityiskohtaisesti ja jatkuvasti selvitettävä lähipiiriin kuuluvat. Lähtökohtaisesti riittävänä voidaan pitää sitä, että vastikkeettomien

etujen antamisen ohjeistus ja valvonta järjestetään vastaavissa säätiöissä yleisesti noudatetun käytännön mukaisesti.

Selvyyden vuoksi lakivaliokunta toteaa, että säätiön tytäryhtiön rahoittamiseen ei sovelleta vastikkeettomien etujen antamista koskevaa lähipiirikieltoa, kun säätiö tukee omistamaansa tytäryhtiötä. Esimerkiksi säätiön täysin omistamalle tytäryhtiölleen antama tuki ei lähtökohtaisesti ole vastikkeetonta, kun tuki lisää tytäryhtiöomistuksen arvoa.

Lähipiirirekisterin pitäminen voi käytännössä helpottaa erityisesti suurempia säätiöitä lähipiirisääntösten noudattamisessa ja valvonnassa. Rekisterin pitämistä ei säätiöiden erilaisuuden vuoksi ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista säätää kaavamaisesti kaikkien säätiöiden velvollisuudeksi. Lisäksi valiokunta korostaa, että säätiön on noudatettava lähipiirirekisterin osalta myös muuta säätiön toimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

Varainhoito, sijoitustoiminta ja liiketoiminta

Hallituksen esityksen mukaan säätiön varainhoidon on oltava suunnitelmallista (1. lakiehdotuksen 1 luvun 5 §). Varainhoidolla tarkoitetaan säätiön varsinaiseen tarkoitukseen käytettävien varojen hoidon lisäksi säätiön mahdollisesti harjoittamaa sijoitustoimintaa ja liiketoimintaa. Sijoitustoimintaa säätiö voi harjoittaa varallisuutensa hoitamiseksi ja toimintamuotojensa rahoittamiseksi, jollei sitä rajoiteta säännöissä (1. lakiehdotuksen 1 luvun 6 §). Liiketoiminnan osalta ehdotetaan, että säätiö voi harjoittaa suoraan lain nojalla toimintamuotoihinsa välittömästi liittyvää liiketoimintaa sekä lisäksi säännöissä määrättyä muuta liiketoimintaa toimintamuotojensa rahoittamiseksi (1. lakiehdotuksen 1 luvun 7 §).

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa ehdotettua nykyistä väljempää sääntelyä on yleisesti pidetty kannatettavana. Toisaalta on tuotu esiin, että sääntelyä tulisi tiukentaa siten, että säätiö saisi harjoittaa sijoitustoimintaa ja toimintamuotoihin välittömästi liittyvää liiketoimintaa vain, jos siitä määrätään nimenomaisesti säännöissä. Lisäksi on ehdotettu säätiön sijoitustoiminnan

sääntelyä työeläkevakuutusyhtiöitä koskevan sääntelyn mukaisesti, kuten edellyttämällä, että säätiön varat on sijoitettava tuottavasti ja turvavasti ja että suurissa säätiöissä hallituksen on laadittava sijoitussuunnitelma.

Lakivaliokunta toteaa, että hallituksen esitys ei muuta säätiön sijoitustoimintaa koskevaa oikeustilaa eikä säätiökäytäntöä. Saadun selvityksen mukaan nykytila ja käytäntö ovat tältä osin toimineet hyvin. Edellä mainitusta ehdotuksesta sijoitustoiminnan määrittämisestä nimenomaisesti säätiön säännöissä seuraisikin, että huomattava osa sijoitustoimintaa harjoittavista säätiöistä joutuisi muuttamaan sääntöjään. Tämä olisi epätarkoituksenmukaista ottaen huomioon, ettei tällaiseen muutokseen ole osoitettu käytännön tarvetta. Säätiön liiketoiminta sen sijaan on nykyisin sallittua vain, jos näin on säätiön säännöissä nimenomaisesti määrätty. Liiketoiminnan harjoittamisen rajoittaminen on kuitenkin saadun selvityksen mukaan osoittautunut käytännössä ongelmalliseksi. Esimerkiksi veroviranomaisten tulkinnan muutos elinkeinotoiminnasta on voinut muuttaa säätiön toiminnan sen omien sääntöjen vastaiseksi. Edellä esitetyistä syistä valiokunta puoltaa hallituksen esittämiä ratkaisuja.

Valiokunta ei pidä perusteltuna myöskään mallin ottamista työeläkeyhtiöistä ja niitä koskevasta sijoitustoiminnan sääntelystä. Toisin kuin työeläkeyhtiöt, säätiöt ovat yksityisoikeudellisia, perustajan intressejä toteuttavia yhteisöjä, eikä niiden varainhoitoon tai sijoitustoimintaan ole samanlaista julkista intressiä kuin työeläkeyhtiöiden toimintaan. Säätiöiden varainhoidon ja sijoitustoiminnan sääntelytarve poikkeaa siten olennaisesti työeläkeyhtiöistä. Nykyiseen säätiölakiin sisältyy vaatimus sijoitustoiminnan "varmuudesta ja tuloa tuottavuudesta", mutta avoimuutensa vuoksi se on tuonut oikeudellista epävarmuutta rajoittaen näin epätarkoituksenmukaisesti ja tarpeettomastikin säätiöiden sijoitustoimintaa. Mainituista syistä lakivaliokunta kannattaa vaatimuksen poistamista ja sen korvaamista varainhoidon suunnitelmallisuudella sekä johdon yleisellä huolellisuusvelvollisuudella ja hyvällä säätiötavalla. Valiokunnan mie-

lestä myöskään säätiöiden hallinnollista taakkaa ei ole tarpeen lisätä säätämällä sijoitussuunnitelma pakolliseksi tai edellyttämällä liike- ja sijoitustoiminnan järjestämistä säätiön omistamien erillisten yhtiöiden kautta.

Valiokunta pitää edellä esitetyin perustein ehdotettua sääntelyä ja sääntelytapaa perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena, eikä valiokunnalla ole huomauttamista ehdotettuihin säännöksiin. Talousvaliokunnan tavoin lakivaliokunta kuitenkin korostaa, että 1. lakiehdotuksen 1 luvun 5 §:ään perustuva jaottelu varainhoitoon ja siihen sisältyvään sijoitustoimintaan ja liiketoimintaan eivät edellytä näiden toimintojen erottamista kirjanpidossa. Eri toimintojen erottelu kirjanpidossa perustuu kirjanpitolainsäädäntöön ja muuhun säätiön taloudellista raportointia koskevaan normistoon sekä niitä täydentäviin säätiön omiin tarpeisiin.

Tilintarkastus

Lakivaliokunta puoltaa talousvaliokunnan tavoin tilintarkastajien niin sanottujen rotaatio-säännösten ulottamista myös säätiöihin (1. lakiehdotuksen 4 luvun 5 §) tilintarkastajan riippumattomuuden vahvistamiseksi. Soveltamisalan muutoksella ei ole merkittäviä käytännön vaikutuksia, sillä saadun selvityksen mukaan valtaosa säätiöistä on vaihtanut tilintarkastajaa ehdotetun lain mukaista velvoitetta vastaavalla tavalla.

Konsernitilinpäätös

Säätiön toiminnan taloudellisen tuloksen ja taloudellisen aseman avoimuuden ja läpinäkyvyyden sekä lähipiiriä koskevien rajoitusten noudattamisen edistämiseksi hallitus ehdottaa, että kaikkien emosaatiöiden tulee lähtökohtaisesti tehdä konsernitilinpäätös (1. lakiehdotuksen 5 luvun 4 §). Lakivaliokunta pitää ehdotusta kannattavana.

Poikkeustapauksissa kirjanpitolautakunta voi hallituksen esityksen mukaan myöntää poikkeuksen konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuteen. Saamansa selvityksen perusteella ja talousvaliokunnan lausuntoon viitaten lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että kirjanpito-

lautakunta antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta hyvän kirjanpitotavan edistämiseksi, minkä vuoksi hallituksen esityksen mukainen poikkeuslupahakemusten käsittely ei ole ongelmitta sovitettavissa kirjanpitolautakunnan nykyiseen tehtävään. Ehdotettu poikkeuslupamenettely myös kohtuuttomasti kuormittaisi lautakuntaa. Lakivaliokunta ehdottaakin, että 1. lakiehdotuksen 5 luvun 4 §:n 2 momenttia muutetaan siten, että kirjanpitovelvollinen itse arvioi, onko konsernitilinpäätöksen laatiminen tarpeen oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi. Tässä arvioinnissa tulee ottaa huomioon säätiölain säännökset säätiön tarkoituksesta ja toiminnasta, ja säätiön tulee tilinpäätöksessä perustella, miksi se ei laadi konsernitilinpäätöstä. Menettelyn yhdenmukaisuuden varmistamiseksi on tärkeää, että kirjanpitolautakunta antaa asiasta ohjeistusta.

Oikeussuoja

Uuteen säätiölakiin ehdotetaan oikeustilan selkeyttämiseksi säännöksiä säätiön toimielimen päätöksen moittimisesta (1. lakiehdotuksen 7 luku). Tällaisia säännöksiä ei ole voimassa olevassa laissa.

Ehdotetut säännökset antavat myös säätiön perustajalle oikeuden moittia säätiön toimielimen päätöstä tuomioistuimessa sillä perusteella, että päätös on lain tai sääntöjen vastainen. Selvyyden vuoksi valiokunta toteaa, että koska perustaja voi jatkossakin nykyiseen tapaan ilmoittaa epäilyistään toimivaltaiselle viranomaiselle, perustajan moiteoikeus on lähinnä säätiövalvontaa täydentävä keino huolehtia lain ja sääntöjen noudattamisesta säätiön toiminnassa. Moiteoikeutta ei voi myöskään käyttää päätösten tarkoituksenmukaisuuden moittimiseen, minkä vuoksi se ei tuo muutoksia säätiöoikeuden keskeisiin periaatteisiin. Riskiä aiheettomista kankeista vähentää vuorostaan osaltaan se, että perustajalla on yleisten oikeudenkäyntiä koskevien säännösten mukaisesti oikeudenkäyntikulu-riski.

Säätiön hallituksen ja sen jäsenten tiedonsaanti moiteoikeuden tehokkaaksi käyttämiseksi on turvattu sillä, että hallituksen jäsenillä on

hallituksen yleisten tehtävien ja niihin liittyvän vastuun (1. lakiehdotuksen 3 luvun 2 § ja 8 luvun 1 §) perusteella oikeus saada tieto kaikista säätiön asioista. Hallintoneuvoston ja sen jäsenen riittävä tiedonsaanti puolestaan perustuu siihen, että hallintoneuvoston lakisääteisenä tehtävänä on valvoa hallitusta. Hallintoneuvoston tiedonsaantioikeudesta säädetään lisäksi nimenomaisesti (3 luvun 20 §). Perustajan ja mahdollisen muun säännöissä määrätyn tahon kannoikeuden tehokkaan käytön edellyttämistä, säätiön julkisia tilinpäätösasiakirjoja mahdollisesti täydentävästä tiedonsaannista on tarvittaessa määrättävä säännöissä.

Säätiövalvonta ja valvontamaksu

Rekisteriviranomainen eli Patentti- ja rekisterihallitus valvoo, että säätiöiden toiminnassa noudatetaan säätiölakia ja säätiön sääntöjä. Säätiön valvonnasta säädetään uuden lain 14 luvussa, kun taas säätiöiden valvonnasta säätiöiltä perittävistä maksusta varsin tuoreessa säätiön valvontamaksusta annetussa laissa (1048/2013).

Valvontamaksua koskevaa hallituksen esitystä käsitellessään lakivaliokunta puolsi ratkaisua kytkeä valvontamaksu säätiön taseen loppusumaan, mutta piti tärkeänä, että ratkaisun toimivuutta vielä arvioidaan säätiölain kokonaisuudistuksen yhteydessä (LaVM 15/2013 vp). Nyt käsillä olevassa säätiölain kokonaisuudistuksessa ei ehdoteta muutoksia valvontamaksusta annettuun lakiin, eikä siihen sisälly arviota valvontamaksun toimivuudesta. Ottaen huomioon, että valvontamaksua koskeva laki on ollut voimassa varsin lyhyen aikaa, valiokunta yhtyy esityksen perusteluista ilmenevään näemykseen siitä, että säätiövalvonnan rahoitusta on tarkoituksenmukaista arvioida uudelleen siinä yhteydessä, kun valvontamaksusta on saatu kokemusta (s. 40/II ja 41/I). Valvontamaksun toimivuuden lisäksi on tarpeen seurata valvontamaksun tuottoa ja sen kohdentumista säätiövalvontaan. Säätiöiden kannalta on myös tärkeää, että säätiöiltä perittävän valvontamaksun määrä pysyisi pitkällä tähtäimellä mahdollisimman taseisena. Tämän vuoksi on aiheellista arvioida myös sitä, millä keinoin tätä voidaan edistää.

Seuranta ja arviointi

Uudistus on useassa suhteessa sekä periaatteellisesti että käytännön kannalta merkittävä. Tämän vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että uudistuksen toimeenpanoa ja toimivuutta seurataan ja arvioidaan ja että asiasta annetaan lakivaliokunnalle selvitys vuoden 2018 loppuun mennessä. Valiokunta ehdottaa asiaa koskevan lausumaehdotuksen hyväksymistä (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Säätiölaki

1 luku. Säätiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen.

8 §. Lähipiiri. Pykälän 3 momenttiin sisältyvä viittaus 3 momenttiin on tarkistettu viittamaan 2 momenttiin. Lisäksi momentin sanamuotoa on täsmennetty.

2 luku. Säätiön perustaminen.

1 §. Säätiön perustaminen perustamiskirjalla. Pykälän 4 momentin mukaan säätiön johdon ja tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät alkavat perustamiskirjan allekirjoittamisesta. Säätiön ensimmäisen hallituksen ja ensimmäisten tilintarkastajien nimeäminen voi kuitenkin olla perustamiskirjan allekirjoittamisesta erillinen toimi. Esimerkiksi silloin, kun perustamiskirja on otettu tai liitetty testamenttiin, säätiön perustaminen, rekisteröinti ja toiminnan aloittaminen tulevat ajankohtaisiksi vasta perustajan kuoleman jälkeen. Tällaisia tapauksia varten on tarpeen mahdollistaa, että säätiön johdon ja tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät alkavat niiden valinnasta. Valiokunta ehdottaa momenttiin tätä koskevan täydennyksen lisäämistä.

5 §. Säätiön nimi. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentissa mahdollistetaan, että säätiöllä voi olla myös muu kuin suomen- tai ruotsinkielinen nimi, sillä käytännössä säätiörekisteriin on merkitty säätiön nimen käännoiksi eri kielillä. Tällöin säätiön nimessä on oltava kysei-

sellä kielellä sanat "rekisteröity säätiö" tai lyhennys "sr".

Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 *momenttia* täydennetään niin, että säätiön nimen on selvästi erottava paitsi säätiörekisteriin aiemmin merkittyjen säätiöiden nimistä myös niiden apu-toiminimistä.

Pykälän 4 *momentin* viimeisen virkkeen mukaan säätiölakiin perustuva toissijainen tunnus merkitään säätiörekisteriin. Pykälän perusteluissa toistetaan säännöksen sisältö, mutta toisaalta todetaan, että toissijaista tunnusta ei kuitenkaan voida rekisteröidä ja siihen voi saavuttaa yksinoikeuden vain vakiinnuttamalla nimi. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää perusteltuna, ettei toissijaista tunnusta merkitä säätiörekisteriin, sillä tämä vastaa toiminimilaisissa (128/1979) valittua ratkaisua. Edellä esitetyn vuoksi valiokunta ehdottaa *momentin* viimeisen virkkeen poistamista.

Pykälän 5 *momentissa* säädetään toiminimilain soveltamisesta säätiön aputoiminimeen ja toissijaiseen tunnukseseen. Valiokunta ehdottaa, että eräiltä osin toiminimilain säännökset ulotetaan koskemaan myös säätiön nimeä.

13 §. *Toiminta ennen rekisteröintiä.* Pykälän 1 *momentin* mukaan säätiö ei voi ennen rekisteröimistä hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia eikä olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Valiokunta ehdottaa, että *momenttia* täydennetään siten, että käräjäoikeuden määräämä testamentin toimeenpanija voi kuitenkin olla perustettavan säätiön lukuun asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa säätiön perustamista koskevassa asiassa. Tämä on tarpeen sellaisia tilanteita varten, joissa säätiön perustamista tai sen sisältö tai toimeenpanijan valtuudet säätiön perustamiseen kiistetään.

3 luku. Säätiön hallinto ja edustaminen.

10 §. *Hallituksen jäsenen kelpoisuus.* Pykälän 1 *momentin* mukaan hallituksen jäsenenä ei voi olla muun muassa se, joka on yrityssaneerausmenettelyssä. Kelpoisuuden rajoitus poikkeaa

muusta yhteisölaainsäädännöstä. Valiokunta ehdottaa sen poistamista tarpeettomana.

17 §. *Toimitusjohtajaan ja hänen sijaiseensa sovellettavat säännökset.* Pykälän 1 *momentin* viimeisen virkkeen mukaan viranomaisen ei voi olla toimitusjohtajana. Valiokunta ehdottaa virkkeen poistamista tarpeettomana, sillä jo *momentin* ensimmäisestä virkkeestä ilmenee, että toimitusjohtajaan sovelletaan hallituksen jäsenen kelpoisuutta koskevaa 10 §:ää vain 1 *momentin* osalta, mutta ei 2 *momenttia*, jossa säädetään viranomaisen toimimisesta hallituksen jäsenenä.

22 §. *Hallintoneuvostoon sovellettavat säännökset.* Valiokunta ehdottaa selvytyden vuoksi, että pykälään lisätään viittaus 3 luvun 8 §:n 2 *momenttiin*, jossa säädetään hallituksen varajäsenen valitsemisesta sekä hallituksen jäsentä koskevien säännösten soveltamisesta varajäsenen. Lisäys vastaa voimassa olevaa oikeustilaa.

23 §. *Edustaminen.* Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään säännös säätiön edustamisesta sellaisessa tapauksessa, jossa säätiön hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan ja nimenkirjoittajien asuinpaikka on Suomen ulkopuolella. Ehdotettu säännös vastaa voimassa olevaa säätiölakia ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) vastaavia säännöksiä (*Uusi 3 momentti*).

4 luku. Tilintarkastus.

2 §. *Tilintarkastuksen toimittaminen ja tilintarkastuskertomus.* Pykälän 2 *momentin* mukaan tilintarkastuskertomuksessa on tilintarkastuslaisissa säädetyn lisäksi lausuttava siitä, antavatko säätiön tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnasta. *Momentti* vastaa voimassa olevaa lakia ja on erityissäännös suhteessa tilintarkastuslainsäädännön yleisiin säännöksiin. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää erityissäännöstä tarpeellisena ottaen huomioon, että tilintarkastuslain yleiset vaatimukset koskevat vain toimintakertomuksessa annettujen tietojen suhdetta toimin-

nan kirjanpidolliseen tulokseen ja taloudelliseen asemaan, kun taas säätiöiden osalta 5 luvun 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa edellytetään lisäksi, että toimintakertomuksessa on ilmoitettava, millä tavoin säätiö on tilikauden aikana toiminut tarkoituksensa toteuttamiseksi (s. 122/II). Tarkoitus on siten selventää ehdotetun erityissääntelyn suhdetta tilintarkastuslain yleisiin säännöksiin. Jotta edellä esitetyn perusteella voidaan arvioida, onko säätiön toiminta sen sääntöjen tarkoitusta ja toimintaa koskevien määräysten mukaista, on tärkeää, että lausunnossa arvioidaan, onko säätiön tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa annettu olennaiset tiedot tämän arvioimiseksi. Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuodon tarkistamista tämän selkeyttämiseksi.

5 luku. Tilinpäätös ja toimintakertomus.

4 §. Konsernitilinpäätös. Pykälän 2 momentin mukaan konsernin emosaatiiona toimivan säätiön on aina laadittava konsernitilinpäätös. Kirjanpitolautakunta voi kuitenkin momentissa mainituin edellytyksin hakemuksesta myöntää poikkeuksen konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Edellä yleisperusteluissa esittämäänsä viitaten valiokunta ehdottaa momenttia muutettavaksi konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta poikkeamisen osalta siten, että esityksessä ehdotetun kirjanpitolautakunnan poikkeusluvan sijasta tytäryrityksen tilinpäätös saadaan jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen momentissa mainituin edellytyksin. Muutos merkitsee sitä, että säätiön hallituksen ja tilintarkastajan on itse arvioitava muun muassa hallituksen esityksen perusteluissa mainitut esimerkit huomioon ottaen, voidaanko poikkeusmahdollisuutta soveltaa ja täytyvätkö momentissa säädetyt edellytykset. Valiokunnan ehdotus ei muuta momentin lähtökohtaa siitä, että lähtökohtaisesti kaikkien konsernin emosaatiiona toimivien säätiöiden tulee laatia konsernitilinpäätös. Valiokunta korostaa, että sen varmistamiseksi, että konsernitilinpäätöstä koskevaa sääntelyä sovelletaan yhdenmukaisesti säätiökentällä, on tärkeää, että kirjanpitolautakunta antaa asiasta yleisohjeen. Lisäksi Patentti- ja rekisterihallituksen tulee

säätiöitä valvovana viranomaisena seurata konsernitilinpäätösvaatimusten noudattamista säätiöiden vuosi-ilmoitusten yhteydessä.

7 luku. Päätöksen moite.

1 §. Päätöksen moittiminen. Pykälän 1 momentin 1 kohdan ilmaisua "sääntöjen määräyksistä" on täsmennetty sen selventämiseksi, että kyse on säätiön sääntöjen määräyksistä.

11 luku. Sulautuminen.

8 §. Kuulutus velkojille. Valiokunta ehdottaa velkojille säätiöiden sulautumisen yhteydessä annettavan kuulutuksen määräajan muuttamista pykälän 2 momentissa esitetystä kuukaudesta kolmeen kuukauteen vastaamaan muussa yhteisöainsäädännössä säädettyä. Lisäksi momenttiin on lisätty selvyyden vuoksi maininta siitä, että rekisteriviranomainen julkaisee kuulutuksen virallisessa lehdessä "viran puolesta".

12 luku. Säätiön purkaminen.

14 §. Velkojen maksaminen, omaisuuden jakaminen ja jaon moittiminen. Pykälän 2 momentissa kielletään varojen luovuttaminen 1 luvun 8 §:ssä säädetylle lähipiirille, jos säätiö purkautuu. Kiellon tarkoituksena on täydentää 1 luvun 2 §:n 1 momentissa säädettyä periaatetta siitä, että säätiön tarkoituksena ei voi olla taloudellisen edun tuottaminen lähipiiriin kuuluvalle. Tätä periaatetta ei voi kiertää siten, että säätiön keräämät varat luovutettaisiin säätiön purkautuessa lähipiiriin kuuluvalle. Kielto koskee kaikkia ja kaikenlaisten säätiöiden lähipiiriläisiä. Se on myös pakottava, joten siitä ei voi säätiön säännöissä määrätä toisin. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta katsoo, että kun kyse on säätiön perustaneesta julkisyhteisöstä, yhdistyksestä tai säätiöstä, varojen jakokielto on tarpeettoman kaavamainen ja voi johtaa muodollisiin, todellisuutta vastaamattomiin säätiön perustamisiin vastoin uudistuksen tarkoitusta. Tämän välttämiseksi valiokunta ehdottaa varojenjako-kieltoon edellä mainittuja säätiön perustajia koskevaa poikkeusta. Jotta myös tällaisissa tapauksissa voidaan riittävin tavoin varmistua säätiön

tarkoituksen edistämisestä, valiokunta ehdottaa, että selvitysmiesten on laadittava luovutettavien varojen käytöstä ehdotus, jonka rekisteriviranomainen vahvistaa.

13 luku. Säätirekisteri.

5 §. Rekisteröimisen edellytykset. Pykälän 3 momentissa säädetään etuoikeudesta säätiön nimeen, jos samanaikaisesti on vireillä kaksi tai useampia ilmoituksia, joissa säätiöille on otettu sama nimi. Momentin mukaan etuoikeus nimeen on sillä säätiöllä, jota koskeva ilmoitus on tehty ensin. Lisäksi momentissa säädetään nimisuojusta, joka perustuu saman luvun 20 §:ssä säädettyyn ennakkotarkastukseen. Esityksen mukaan ennakkotarkastuksesta annetun päätöksen voimassaoloaikana ei tarkastettuihin sääntöihin sisältyvää nimeä saa rekisteröidä toisen säätiön nimeksi, jos viimeksi mainittua säätiötä koskeva ilmoitus on tehty sen jälkeen, kun ennakkotarkastuksesta on annettu päätös. Jotta ennakkotarkastetun nimen suoja on ennakkotarkastuspäätöksen voimassaoloaikana lähes yhtä laaja kuin 2 luvun 5 §:n 2 momentin mukainen rekisteröidyn nimen suoja, valiokunta ehdottaa momentin yhdenmukaistamista edellä mainitun säännöksen kanssa.

21 §. Muutoksenhaku. Valiokunta ehdottaa pykälän viimeisen virkkeen sanamuodon muuttamista vastaamaan yhdistyslakia. Tämä mahdollistaa yhdenmukaisen menettelyn Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämässä yhdistys- ja säätiörekistereissä.

14 luku. Säätiön valvonta.

12 §. Säätiön lakkauttaminen. Pykälän 5 momentin mukaan hallintoneuvoston ja hallituksen toimivalta säätiössä lakkaa selvitysmiesten nimeämistä koskevalla päätöksellä. Momentissa on aiheellista mainita myös "toimitusjohtaja", koska myös mahdollisen toimitusjohtajan toimivallan tulee tällaisessa tilanteessa vastaavasti lakata.

14 §. Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälän 2 momentti koskee rekisteriviranomaisen oikeutta luovuttaa salassa pidettäviä tietoja esitutkintaviranomaiselle, syyttäjälle ja tuomioistuimelle. Valiokunta ehdottaa, että tietojen luovutusoikeus esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle kytketään kyseisten viranomaisen tehtävien suorittamiseen ja että säännöstä täydennetään vaatimuksella luovutettavien tietojen tarpeellisuudesta tiedonsaajan tehtävien kannalta.

2. Laki säätiölain voimaantulosta

1 §. Säätiölain voimaantulo. Pykälän 1 momentin mukaan säätiölaki tulee voimaan 1.7.2015. Uudistus edellyttää muutoksia Patentti- ja rekisterihallituksen tietojärjestelmään. Patentti- ja rekisterihallitukselta saadun tiedon mukaan tietojärjestelmämuutoksille on tarpeen varata riittävästi aikaa, minkä vuoksi lain voimaantuloa olisi aiheellista lykätä 1.12.2015 asti. Edellä esitetyn vuoksi valiokunta ehdottaa, että momenttia tarkistetaan niin, että säätiölaki tulee voimaan 1.12.2015.

4 §. Säätiön säännöt. Pykälän 1 momentissa säädetään uuden lain pakottavan säännöksen kanssa ristiriidassa olevan sääntöjen määräyksen syrjäytymisestä sekä sääntöjen muuttamisesta uuden lain mukaisiksi. Momentin mukaan uuden lain vastaiset sääntöjen määräykset tulee muuttaa uuden lain mukaisiksi viimeistään kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Määräaika koskee myös vanhojen säätiöiden sääntöjen määräyksiä säätiön nimenkirjoittajasta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämä voi aiheuttaa säätiöille tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja ruuhkauttaa säätiörekisterin. Tarkoituksenmukaisena ja riittävänä voidaan pitää sitä, että säätiöt tarkistavat nimenkirjoittajaa koskevia sääntöjään, kun muu sääntöjen muutos ilmoitetaan rekisteröitäväksi. Valiokunta ehdottaa momenttia tarkistettavaksi tämän mukaisesti.

4. Laki yrityksen saneerauksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

2 §. *Soveltamisala.* Pykälä on muutettu lailla 1211/2014, joka on tullut voimaan 1.1.2015. Esityksessä ehdotetun 2 §:n yhteensovittamiseksi voimassa olevan lain kanssa pykälää tulee tarkistaa. Myös lain *johtolausetta* on tarkistettava.

11. Laki ammattikorkeakoululain 43 §:n muuttamisesta

43 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Ammattikorkeakoululaki (351/2003) on kumottu uudella ammattikorkeakoululailla (932/2014), joka on tullut voimaan 1.1.2015. Uuden ammattikorkeakoululain nojalla kaikki ammattikorkeakoulut ovat osakeyhtiöitä, eikä liityntää säätiölakiin enää ole. Esitykseen sisältyvä 11. lakiehdotus on käynyt siten tarpeettomaksi, minkä vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että se hylätään.

13. Laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

10 §. *Tallennettujen tietojen hyödyntäminen.* Pykälä on muutettu lailla 583/2014, joka on tullut voimaan 1.1.2015. Esityksessä ehdotettu 10 § tulee siten sovittua yhteen voimassa olevan lain kanssa. Myös lain *johtolausetta* tulee tarkistaa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että 3., 5.—10., 12., 14. ja 15. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1., 2., 4. ja 13. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että 11. lakiehdotus hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset**1.****Säätiölaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

Yleiset periaatteet ja perustaminen

1 luku

Säätiön toiminnan keskeiset periaatteet ja lain soveltaminen1—7 §
(Kuten HE)

8 §

Lähipiiri

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Muulla lähisukulaisella tarkoitetaan tässä laissa 1 momentin 1—3 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettua ihmisen sisarusta ja sisar- ja velipuolta, (*poist.*) aviopuolisoa ja avopuolisoa sekä tässä momentissa tarkoitettua aviopuolisoa ja avopuolisoa, lasta ja lapsen jälkeläistä, vanhempaa ja isovanhempaa.

(4 mom. kuten HE)

9 §
(Kuten HE)

2 luku

Säätiön perustaminen

1 §

Säätiön perustaminen perustamiskirjalla

(1—3 momentti kuten HE)

Säätiön johdon ja tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät alkavat perustamiskirjan allekirjoittamisesta tai valinnasta perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen.

2—4 §
(Kuten HE)

5 §

Säätiön nimi

Rekisteröidyn säätiön nimessä on oltava sanat "rekisteröity säätiö" tai niitä vastaava lyhenne "sr". Jos säätiöllä on myös muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen nimi, siinä on oltava sanat "rekisteröity säätiö" tällä kielellä tai lyhenne "sr".

Nimen on selvästi erottava säätiörekisteriin aiemmin merkittyjen säätiöiden nimistä ja aputoiminimistä eikä sen käyttäminen saa olla omiaan aiheuttamaan sekaannusta yleisesti tunnetun toisen suojatun toiminimen tai tavaramerkin kanssa.

(3 mom. kuten HE)

Säätiö voi toiminnassaan käyttää nimen ohella myös muuta tunnusta (*toissijainen tunnus*), johon sovelletaan, mitä toiminimilaissa säädetään toissijaisesta tunnuksesta. (*Poist.*)

(*Poist.*) Säätiön aputoiminimeen ja toissijaiseen tunnukseen ja niiden sekoitettavuuteen sekä yksinoikeuteen säätiön nimeen, aputoiminimeen ja toissijaiseen tunnukseen ja niiden käyttö kieltämiseen, rekisteröinnin kumoamiseen ja

vastuuseen niiden loukkaamisesta sekä turvaamistoimeen sovelletaan, mitä toiminimilaissa (128/1979) (*poist.*) säädetään.

6—12 §
(Kuten HE)

13 §

Toiminta ennen rekisteröintiä

Ennen rekisteröimistä säätiö ei voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia eikä olla asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. *Käräjäoikeuden määräämä 7 §:ssä tarkoitettu toimeenpanija voi kuitenkin olla perustettavan säätiön lukuun asianosaisena tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa säätiön perustamista koskevassa asiassa.*

(2 ja 3 mom. kuten HE)

14 ja 15 §
(Kuten HE)

II OSA

Hallinto, tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastus ja sääntöjen muuttaminen

3 luku

Säätiön hallinto ja edustaminen

1—9 §
(Kuten HE)

10 §

Hallituksen jäsenen kelpoisuus

Hallituksen jäsenenä ei voi olla oikeushenkilö eikä alaikäinen tai se, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa (*poist.*). Liiketoimintakiellon vaikutuksesta kelpoisuuteen säädetään liiketoimintakiellosta annetussa laissa (1059/1985).

(2 ja 3 mom. kuten HE)

11—16 §
(Kuten HE)

17 §

Toimitusjohtajaan ja hänen sijaiseensa sovellettavat säännökset

Toimitusjohtajaan sovelletaan lisäksi, mitä hallituksen jäsenestä säädetään pätemättömiä päätöksiä koskevassa 2 §:n 2 momentissa, esteellisyttä koskevassa 4 §:ssä ja kelpoisuutta koskevassa 10 §:n 1 momentissa. *(Poist.)*

(2—4 mom. kuten HE)

18—21 §
(Kuten HE)

22 §

Hallintoneuvostoon sovellettavat säännökset

Hallintoneuvostoon ja sen jäsenen sovelletaan lisäksi, mitä 2 §:n 2 momentissa säädetään pätemättömistä päätöksistä, 3—6 §:ssä päätöksenteosta, esteellisyydestä, kokoontumisesta ja pöytäkirjasta, 8 §:n 2 momentissa varajäsenestä ja 9 §:n 3 momentissa palkkioista sekä 10 §:ssä hallituksen jäsenen kelpoisuudesta ja 12 §:ssä eroamisesta, 13 §:ssä erottamisesta ja 14 §:ssä hallituksen täydentämisestä.

23 §

Edustaminen

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Jos säätiön hallituksen kaikkien jäsenten, toimitusjohtajan ja nimenkirjoittajien asuinpaikka on muualla kuin Suomessa, säätiöllä on oltava edustaja, jolla on asuinpaikka Suomessa ja oikeus ottaa säätiön puolesta vastaan haasteita ja muita tiedoksiantoja. Edustajan kelpoisuuteen sovelletaan, mitä 3 luvun 10 §:n 1 momentissa säädetään hallituksen jäsenen kelpoisuudesta. Edustaja on ilmoitettava merkittäväksi säätiöre-

kisteriin. Sen estämättä, mitä muualla laissa säädetään, haaste ja muu tiedoksianto katsotaan säätiölle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi edustajalle. (Uusi 3 mom.)

24 ja 25 §
(Kuten HE)

4 luku

Tilintarkastus

1 §
(Kuten HE)

2 §

Tilintarkastuksen toimittaminen ja tilintarkastuskertomus

(1 mom. kuten HE)

Tilintarkastuslaissa säädetyn lisäksi tilintarkastuskertomuksessa on oltava lausunto siitä, onko säätiön tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa annettu säätiön toiminnasta tilikaudella tiedot, jotka ovat olennaisia säätiön tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevien sääntö- määräysten noudattamisen arvioimiseksi, ja onko säätiön toimielinten jäsenille säätiön ja sen tytäryhteisön ja -säätiön suorittamia palkkioita ja korvauksia pidettävä tavanomaisina.

3—5 §
(Kuten HE)

5 luku

Tilinpäätös ja toimintakertomus

1—3 §
(Kuten HE)

4 §

Konsernitilinpäätös

(1 mom. kuten HE)

Konsernin emosaatiiona toimivan säätiön on aina laadittava konsernitilinpäätös. *Tytäryrityksen tilinpäätös saadaan kuitenkin jättää yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, jos yhdisteleminen on tarpeetonta oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi säätiön toiminnasta ja taloudellisesta asemasta ottaen huomioon tämän lain säännökset säätiön tarkoituksesta ja toiminnasta.*

5—7 §
(Kuten HE)

6 luku

Sääntöjen muuttaminen

1—5 §
(Kuten HE)

III OSA

Seuraamukset ja oikeussuoja

7 luku

Päätöksen moite

1 §

Päätöksen moittiminen

Säätiön hallintoneuvosto, hallintoneuvoston jäsen, hallitus, hallituksen jäsen ja perustaja voivat moittia hallintoneuvoston ja hallituksen päätöstä säätiötä vastaan ajettavalla kanteella, jos:

1) asian käsittelyssä ei ole noudatettu menettelyä koskevia tämän lain säännöksiä tai *säätiön* sääntöjen määräyksiä ja virhe on voinut vaikuttaa päätöksen sisältöön; taikka

(2 kohta kuten HE)

(2—5 mom. kuten HE)

2 ja 3 §
(Kuten HE)

8 luku

Vahingonkorvaus

1—7 §
(Kuten HE)

9 luku

Riitojen ratkaiseminen

1—4 §
(Kuten HE)

10 luku

Rangaistussäännökset

1 ja 2 §
(Kuten HE)

IV OSA

Sulautuminen ja purkaminen

11 luku

Sulautuminen

1—7 §
(Kuten HE)

8 §

Kuulutus velkojille

(1 mom. kuten HE)

Sen jälkeen, kun sulautumissuunnitelma on rekisteröity, rekisteriviranomaisen on viivytyksettä annettava 1 momentissa tarkoitetuille velkojille kuulutus, jossa mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa sulautumista ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Rekisteriviranomaisen on *viran puolesta* julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä viimeistään *kolme kuukautta* ennen määräpäivää ja rekisteröitävä

kuulutus viran puolesta. Rekisteriviranomaisen on ilmoitettava velkojien kuulutuksesta sekä edellä mainitusta määräajasta sulautumiseen osallistuville säätiöille ennen kuulutusta.

(3 mom. kuten HE)

9—14 §
(Kuten HE)

12 luku

Säätiön purkaminen

1—13 §
(Kuten HE)

14 §

Velkojen maksaminen, omaisuuden jakaminen ja jaon moittiminen

(1 mom. kuten HE)

Purkautuvan säätiön varoja saa luovuttaa 1 luvun 8 §:ssä säädettyyn lähipiiriin kuuluvista vain säätiön perustajana olevalle julkisyhteisölle tai sellaiselle perustajana olevalle säätiölle, yhdistykselle tai muulle yhteisölle, jonka omistajilla, jäsenillä tai muilla edunsaajilla ei ole oikeutta yhteisön tai säätiön varoihin. Selvitysmiesten on laadittava ehdotus tällaisesta varojen käytöstä säätiön säännöissä määrättyyn tarkoitukseen tai, jos se ei ole mahdollista, säätiön tarkoitusta läheisesti edistävään käyttöön. Rekisteriviranomainen vahvistaa selvitysmiesten tekemän ehdotuksen.

(3—5 mom. kuten HE)

15—24 §
(Kuten HE)

V OSA

Valvonta ja säätiörekisteri

13 luku

Säätiörekisteri

1—4 §
(Kuten HE)

5 §

Rekisteröimisen edellytykset

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Jos samanaikaisesti on vireillä kaksi tai useampia ilmoituksia, joissa säätiöille on otettu sama nimi, etuoikeus nimeen on sillä säätiöllä, jota koskeva ilmoitus on tehty ensin. Ennakkotarkastuksesta annetun päätöksen voimassaoloaikana ei (*poist.*) saa rekisteröidä toisen säätiön nimeä, joka ei selvästi eroa ennakkotarkastettuihin sääntöihin sisältyvästä nimestä, jos ensiksi mainittua säätiötä koskeva ilmoitus on tehty sen jälkeen, kun ennakkotarkastuksesta on annettu päätös.

6—20 §
(Kuten HE)

21 §

Muutoksenhaku

Rekisteriviranomaisen päätökseen, jolla rekisteröiminen on eväty, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin Patenti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (578/2013) säädetään. Päätökseen siitä, ettei 20 §:ssä tarkoitettua ennakkotarkastusta tehdä, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

22 ja 23 §
(Kuten HE)

14 luku

Säätiön valvonta1—11 §
(Kuten HE)

12 §

Säätiön lakkauttaminen

(1—4 mom. kuten HE)

Selvitysmiesten nimeämistä koskevalla päätöksellä lakkaa hallintoneuvoston, (*poist.*) hallituksen ja *toimitusjohtajan* toimivalta säätiössä ja päätöksellä peruutetaan 3 luvun 23 §:ssä tarkoitettu muulle nimetyille henkilölle annettu oikeus edustaa säätiötä, jollei päätöksestä ilmene muuta.

(6 mom. kuten HE)

13 §
(Kuten HE)

14 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

(1 mom. kuten HE)

Rekisteriviranomainen voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa *tarpeelliset tiedot* esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle *niille kuuluvien tehtävien suorittamiseksi* sekä *tuomioistuimelle* säätiötä koskevan asian käsittelemiseksi (*poist.*).

15 ja 16 §
(Kuten HE)

VI OSA

Voimaantulo

15 luku

Voimaantulo1 §
(Kuten HE)

2.

Laki**säätiölain voimaannpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Säätiölain voimaantulo

Säätiölaki (/), jäljempänä uusi laki, tulee voimaan 1 päivänä *joulukuuta* 2015. Uudella lailla kumotaan säätiölaki (109/1930), jäljempänä vanha laki.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

2 ja 3 §
(Kuten HE)

4 §

Säätiön säännöt

Säätiön sääntöihin sisältyvän uuden lain vastaisen määräyksen sijasta noudatetaan uutta lakia, jollei tästä laista muuta johdu. Uuden lain vastaisen sääntöjen määräyksen muutos uuden

lain mukaiseksi on ilmoitettava rekisteröitäväksi samalla, kun muu sääntöjen muutos ilmoitetaan rekisteröitäväksi, kuitenkin kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Rekisteriviranomainen voi asettaa säätiölle uhkasakon tämän velvoitteen täyttämisen tehosteeksi. *Edellä sanotun estämättä ennen uuden lain voimaantuloa rekisteröityä sääntöjen määräystä säätiön toimihenkilön oikeudesta kirjoittaa säätiön nimi tulkitaan siten, että määräyksen perusteella sää-*

tiön hallitus voi antaa nimenkirjoitusoikeuden säännöissä määrätyssä asemassa olevalle, ja tällainen määräys on muutettava uuden lain mukaiseksi samalla, kun muu sääntöjen muutos ilmoitetaan rekisteröitäväksi.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

5—16 §
(Kuten HE)

4.

Laki

yrityksen saneerauksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,
muutetaan yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 2 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1211/2014, seuraavasti:

2 §

Soveltamisala

(1 mom. kuten HE)

Saneerausmenettelyn kohteena ei voi olla

1) luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitettu luottolaitos;

(2 kohta kuten HE)

3) selvitystilassa oleva yhtiö, osuuskunta tai säätiö; *(Poist.)*

4) luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinhallinnasta annetun lain (1194/2014) mukaisesti kriisihallintoon asetettu laitos. *(Uusi 4 kohta)*

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

13.

Laki

julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,
muutetaan julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (634/2011) 10 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 583/2014, seuraavasti:

10 §

Tallennettujen tietojen hyödyntäminen

Julkisen hallinnon viranomaisen on pyrittävä järjestämään toimintansa siten, että se käyttää tässä pykälässä tarkoitettuihin tietojärjestelmiin talletettuja tietoja, jos viranomaisen toiminta edellyttää näiden tietojen käyttöä. Näitä tietojärjestelmiä ovat:

1) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa lais-

sa (661/2009) tarkoitettu väestötietojärjestelmä ja mainitun lain 7 §:n 1 momentin 1, 2 ja 6 kohdassa tarkoitettut tiedot;
(2—6 kohta kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi uuden säätiölain toivuutta ja toimeenpanoa sekä antaa laki-valiokunnalle asiasta selvityksen vuoden 2018 loppuun mennessä.

Helsingissä 23 päivänä tammikuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Anne Holmlund /kok	Kristiina Salonen /sd
vpj.	Stefan Wallin /r	Jani Toivola /vihr
jäs.	James Hirvisaari /m11	Kari Tolvanen /kok
	Mikael Jungner /sd	Ari Torniainen /kesk
	Arja Juvonen /ps	Kaj Turunen /ps
	Jaana Pelkonen /kok	Peter Östman /kd.
	Arto Pirttilahti /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.